

Consiliul Județean Harghita
Hargita Megye Tanácsa

CJHR 26/2015 (10.02.2015)

Nr.înreg.: 3222/10.02.2015

PROIECT RAPORT

Situația urșilor și daunelor provocate de animale sălbatice în județul Harghita

Raportor: **Grupul de Analiză și Sinteză**

Consiliul Județean Harghita

Documente de referință:

- Convenția de la Berna din 1979
- Directiva Consiliului Europei 92/43/EEC
- Legea nr. 407 din 2006
- Hotărârea Guvernului nr. 1679 din 2008
- Ordinea nr. 1575 din 2014
- Daunele înregistrate și transmise de către primarii
- Opiniile și datele transmise de către asociații vânătorilor
- Datele transmise de către ocoale silvice din Harghita
- Datele statistice, opinii transmise de către instituții de sănătate
- Materialele și rapoartele proiectului URSUSLIFE
- Datele și opinia Agenției pentru Protecția Mediului Harghita
- Presa națională și județeană
- Studiile despre urși
- Alte opinii

I. Introducere

Întinsele zone împădurite din județul Harghita oferă nenumărate avantaje de mediu și posibilității însemnate pentru populație. Pe lângă bogăția florei, aici se găsesc și numeroase animale sălbatice a căror habitat este reprezentat de aceste areale. Oamenii din aceste zone sunt nevoiți să coabiteze cu aceste animale, fie acestea urși, lupi sau pisici sălbatice, animale care pentru locuitorii marilor orașe sunt doar expozate ale grădinilor zoologice. „Cu ursul nu e de glumit” spune una dintre zicalele populare secuiești, fapt care denotă, printre altele, că prezența ursului brun pe aceste meleaguri a devenit o componentă vitală a culturii acestei zone.

Această coabitare adesea prezintă aspecte mai puțin plăcute, deoarece zonele în care își duc traiul atât ursul, cât și omul se întrepătrund, generând stări conflictuale. Aceste stări de conflict se înmulțesc simțitor în zilele noastre, numărul daunelor provocate în ultima vreme de animalele sălbatice a crescut simțitor. În drumul lor pentru procurarea hranei, urșii adesea traversează teritoriile locuite de oameni cauzând nu doar daune, ci reprezentând un pericol tot mai mare pentru viața oamenilor. Pe lângă numărul mare de daune provocate de urși, a crescut și numărul atacurilor acestora asupra oamenilor.

Având în vedere aceste aspecte este nevoie de luarea de decizii care să ofere soluții pentru siguranța publică, având în vedere desigur, caracteristicile ecologice specifice urșilor.

II. Cadru legislativ

Regulamente și directive ale Uniunii Europene

Unul dintre primele acte adoptate la nivel european este Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa care a fost semnată la data de 19 septembrie 1979 la Berna, intrată în vigoare în anul 1982 și ratificată de România prin intermediul Legii nr. 13 din 1993, la data de 11 martie a aceluiași an. Prin Directiva 92/43 CEE a Consiliului Comunităților Europene se statuează conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică. La articolul 12 sunt enumerate speciile protejate, printre acestea numărându-se și ursul brun. La articolul 16 însă sunt enumerate acele situații excepționale care permit capturarea și uciderea acestor animale. Astfel:

Articolul 16

(1) Statele membre pot deroga de la articolele 12, 13, 14 și 15 literele a) și b), cu condiția ca derogarea să nu afecteze negativ menținerea populațiilor din speciile respective la un stadiu corespunzător de conservare în ariile lor de extindere naturală și în măsură în care nu există o alternativă satisfăcătoare la derogare, în următoarele scopuri:

a) pentru a proteja fauna și flora sălbatică și pentru a conserva habitatele naturale;

b) pentru a evita daunele grave asupra recoltelor, efectivelor de animale, pădurilor, exploataților piscicole, apelor și altor forme de proprietate;

c) în folosul sănătății și siguranței publice sau pentru alte motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic sau în situații care ar avea efecte benefice de importanță majoră asupra mediului;

d) în scopuri educative și de cercetare, pentru repopulare sau reintroducerea unor specii, precum și pentru operațiunile de reproducere necesare acestor scopuri, inclusiv propagarea artificială a plantelor;

e) pentru a permite, în condiții de strictă supraveghere, după criterii selective și la un nivel limitat, prelevarea sau deținerea de anumite specimene din speciile enumerate în anexa IV, în număr limitat, stabilit de autoritățile naționale competente.

Uniunea Europeană este așadar preocupată de protecția mediului și a speciilor de animale, având în vedere faptul spațiul tot mai limitat în care trăiesc animalele sălbatice. Întrebarea care se pune este astfel, care sunt acele acțiuni pe termen lung prin intermediul cărora se poate proteja mediul, având în vedere locuitorii și valorile pe care le reprezintă aceștia?

Ca un răspuns la această întrebare a luat ființă o platformă europeană, la data de 10 iunie 2014 care dorește să aducă îmbunătățiri în ceea ce privește coabitarea dintre oameni și marii prădători. Pe această platformă a Direcției generale de mediul din cadrul Comisiei Europene își pot da întâlnire cei implicați în acest domeniu al marilor prădători, cum sunt asociațiile de vânători, cei implicați în activitățile de protecție a mediului, administrații locale și regionale, deținătorii de animale și terenuri agricole, localnici. Comisia Europeană derulează activități menite a media stările de conflict care apar între cei implicați. Primul pas în acest sens a fost redactarea în februarie 2013 a unui studiu despre înțelegere relației dintre oameni și urși, fiind urmat de două întâlniri de lucru, la începutul și sfârșitul anului 2013, fapt care a condus la crearea platformei sus-menționate, în iunie 2014.

Deși există mai multe inițiative, cadrul legislativ la nivel european este reprezentat doar de Directiva 93/43/CEE. Au fost demarate numeroase programe europene care de asemenea au avut ca scop protejarea populațiilor de urși. Programul URSUSLIFE s-a derulat în perioada 2009-2013 în județele Harghita, Covasna, Brașov și în cadrul acestuia s-a pus și un mare accent pe modalitățile de apărare în fața marilor prădători.

Având în vedere faptul că în ceea ce privește situația urșilor, România și județul Harghita se află într-o situație aparte, iar în momentul de față legislația Uniunii Europene nu oferă un cadrul legislativ adecvat. Programe și inițiative există, la nivel de regiune, situațiile speciale se folosesc de acestea.

Statele membre au legislații proprii care se referă la vânătoare și protecția mediului și care sunt în concordanță cu Directiva 92/43 CEE. Uniunea Europeană pune accent pe protecția acestor

specii, însă nu are prevederi separate pentru situațiile cum sunt cea din România, sau județul Harghita. Trebuie avut în vedere faptul că populația de urs carpatin se concentrează în România, un număr semnificativ de exemplare găsindu-se județele Harghita, Covasna, Brașov. Astfel și în cazul inițiativei Natura 2000 ar fi trebuit avută în vedere capacitatea de întreținere a ariilor protejate în ceea ce privește efectivul carnivorilor mari.

Legislația românească și locală în acest domeniu

Prin ordinul 183/2014 al Instituției Prefectului – Județul Harghita se aprobă regulamentul de organizare, atribuțiile și funcționarea Comitetului Județean pentru Situații de Urgență, iar la articolul 3, litera b) se menționează la atribuțiile principale ale comitetului județean că acesta evaluează situațiile de urgență produse în zona de competență, stabilește măsuri și acțiuni specifice pentru gestionarea acestora și urmărește îndeplinirea lor. La capitolul I, art. 2 al Ordonanței de Urgență nr. 21/2004 se definește termenul de situație de urgență, aceasta fiind un eveniment excepțional, cu caracter nonmilitar, care prin amploare și intensitate amenință viața și sănătatea populației, mediul înconjurător, valorile materiale și culturale importante, iar pentru restabilirea stării de normalitate este necesară adoptarea de măsuri și acțiuni urgente, alocarea de resurse suplimentare și managementul unitar al forțelor și mijloacelor implicate. Atacurile de urși care s-au petrecut în ultima vreme se încadrează în această descriere, având în vedere faptul că viața oamenilor este pusă în pericol, dar și recoltele și animalele, iar pentru stoparea acestui fenomen este nevoie de o intervenție cât mai grabnică.

Aspectele privind **protecția mediului** sunt reglementate de Ordonanța de urgență 195/2005, modificată și completată de Legea 265/2006. **Regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice** este reglementat de Ordonanța de urgență nr. 57/2007 și actualizat de Legea 49/2011.

Legea vânătorii și protecției fondului cinegetic nr. 407/2006 are prevederi referitoare la urși și vânarea acestora. La articolul I se definește termenul de *populație optimă*: numărul total de exemplare din fauna de interes cinegetic, care coabitează într-un fond de vânătoare într-o anumită structură de specii și într-o anumită structură de vârste în cadrul fiecărei specii, care asigură conservarea biodiversității, produce pagube minime și nu prezintă risc pentru populația umană. În județul nostru populația de urși este mult mai mare, reprezentând un pericol pentru animale, pentru oameni și recolta acestora. La articolul 19, punctul 1 al aceleiași legi se spune că în scopul conservării biodiversității, mamiferele și păsările admise la vânătoare se vânează numai în cadrul cotei de recoltă aprobate, cu respectarea reglementărilor tehnice privind organizarea și practicarea vânătorii. La punctul al doilea sunt menționate exemplarele din speciile prevăzute la anexa 2, printre care se numără și ursul, pot fi vânați numai dacă se constată necesitatea reducerii populațiilor sau, în situații excepționale, dacă sunt degenerate sau produc daune, în baza reglementărilor emise de autoritatea publică centrală care răspunde de protecția mediului. La articolul 13 sunt reglementate despăgubirile acordate în caz de daune. Hotărârea nr. 1679/2008 hotărăște modalitatea de acordare a despăgubirilor. Acordarea despăgubirilor, de cele mai multe

ori se întinde pe o lungă perioadă de timp. La articolul 39 se spune că prin aprobarea Ministerului mediului, acel urs care a provocat daune poate fi ademenit și vânat și la nadă

Hotărârea 1679/2008 se ocupă cu modalitatea de acordare a despăgubirilor în cazul daunelor provocate de urși și alte animale sălbatice.

Ordinul Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice 1575/2014, intrat în vigoare în data de 17 septembrie 2014 vizează aprobarea derogărilor în cazul speciilor de urs, lup și pisică sălbatică și reglementează recoltarea sau capturarea exemplarelor din aceste specii aflate în mediul natural, în oricare dintre stadiile ciclului biologic și recoltarea sau capturarea în scopul relocării, deținerea, transportul, schimburile în scopul repopulării sau reintroducerea exemplarelor acestor specii. Mai clar, stabilește acele perioade în care pot fi vâdate exemplarele din aceste specii. Prin excepție, exemplarele din speciile urs, lup și pisică sălbatică pot fi capturate și în afara perioadelor stabilite atunci când pun în pericol sănătatea și securitatea publică, când se află în intravilanul localităților, frecventează locuri special amenajate pentru adăpostirea animalelor domestice, punând în pericol siguranța acestora și/sau a personalului de deservire.

III. Situația actuală. Statistici

Ursul brun este o specie care este protejată în mod special. Conform statisticilor oficial, 40% din populația de urs brun se găsește în România. Estimările spun că în ultimul deceniu, numărul acestora a crescut. În județul Harghita – comparativ cu populația de urși la nivel național – trăiesc foarte mulți urși, chiar dacă specialiștii afirmă că numărul acestora nu a crescut exponențial, probleme cauzate de aceștia există și se așteaptă rezolvarea lor.

Populația de urși

Uniunea Europeană se referă doar din punct de vedere al protecției mediului la populația de urs brun din România. Trebuie înțeles faptul că populația de urși din județul Harghita este cu mult peste media înregistrată la nivel european. Se înregistrează aproximativ 17.000 de urși la nivel european, cele mai multe exemplare fiind reprezentanți ai speciei ursului carpatin, mai mult de 7.000 de exemplare. Având în vedere aceste date se poate constata că cei mai mulți urși brunii se găsesc în România, aproximativ 35-40%, care reprezintă o proporție de 80% din numărul total al urșilor carpatin din Europa. Conform cercetărilor efectuate de Facultatea de Silvicultură și Exploatare Forestiere din cadrul Universității Transilvania din Brașov, în cursul anului 2013 în România trăiau 6.200 de urși. Populația de urși este răspândită pe un teritoriu de 69.000 km² · ceea ce reprezintă 30% din teritoriul total al țării. Densitatea urșilor este de 0,9 urși/10 km², cu alte cuvinte, un urs la 1000 de hectare. Opiniile despre efectivul urșilor sunt divizate, nu există acord în ceea ce privește numărul urșilor, care să aproximeze numărul real al acestor animale. Literatura de specialitate spune că acesta este un număr suficient, însă pe baza calculelor matematice nu reiese numărul ideal. Sunt mai multe județe, unde numărul de exemplare este mult mai mare, și anume: Harghita, Covasna, Bistrița, Brașov, Buzău, Mureș și Neamț.

Potrivit estimările matematice, numărul optim de urși bruni se situează în jurul a 4.000 de exemplare. Întrucât efectivul concret al urșilor este necunoscut, poate fi estimat numărul lor numai cu o marja de eroare mare și din acest motiv, capacitatea de întreținere a habitatului devine o ipoteză teoretică. Realitatea poate arată diferențe semnificative. Datorită instinctelor lor naturale, respectiv a factorilor externi, urșii se deplasează adesea, căutând hrană, spațiu liniștit sau locuri potrivite pentru hibernare. (De exemplu, dacă 10 de oameni au văzut independent 10 de urși, nu înseamnă neapărat că în zona respectivă există 10 de urși.)

Populația de urși din județul Harghita este incert. Estimările asociațiilor de vânatoare se ridică la aproximativ 1.350 de exemplare în județ, iar cele ale Agenției se situează între 800-900 de exemplare. Estimările asociațiilor de vânatoare se bazează pe urmele lăsate de animale sălbatice și alte semne clare. Numărul este un rezultat al observațiilor făcute și din acest motiv este inevitabilă evaluarea multiplă a urșilor. Mișcarea animalelor nu depinde de limitele fondurilor de vânatoare, deci acestea pot fi urmărite doar cu ajutorul unei investiții mari și o cercetare complexă.

Suprafața domeniilor de vânatoare din județul Harghita se ridică la aproximativ 600 de mii de hectare, iar conform metodologiei Inspecția Silvică și de Vânatoare a Județului Harghita elaborate în anul 2010, la mie de hectar ar fi ideal dacă ar exista un urs, iar astfel la nivel județean numărul optim al urșilor ar trebui să fie de 600. Pe fondurile de vânatoare există parcele, care sunt folosite ca terenuri agricole, deci practic nu sunt parte a habitatul sălbatic. În acest sens, în cursul definirii numărului optim de animale sălbatice, în mod exclusiv, trebuie să fie luate în considerare numai zonele care fac parte, concret, din habitatul acestora. Acest lucru se diferă în cazul fiecărui fondul de vânatoare, deci asociațiile de vânatoare sunt competente în definirea acestor spații.

Președintele Asociației de Dezvoltare Rurală a Consiliului Județean Harghita este de părere că ar fi mult mai relevantă compararea numărului de daune provocate de urși pentru a putea stabili numărul optim al acestora, iar în funcție de aceasta să fie acordate autorizațiile de vânare. Și această teorie ajută la estimarea cât mai corectă a efectivului de urși, deoarece urșii care intră în mod frecvent în zona locuită, sunt excluși din habitatul lor. Iar astfel se presupune că populația habitatului respectiv a scăzut. Pe de altă parte, nu este sigur că se vor obține rezultate, dar poate a contribui la estimarea mai corectă a numărului urșilor. Micșorarea habitatelor, a cantității de hrană îi obligă pe urși să se îndrepte spre teritoriile locuite de oameni pentru a-și putea procura hrana. Astfel, pe lângă daunele provocate de aceștia, trebuie avute în vedere și celelalte aspecte naturale.

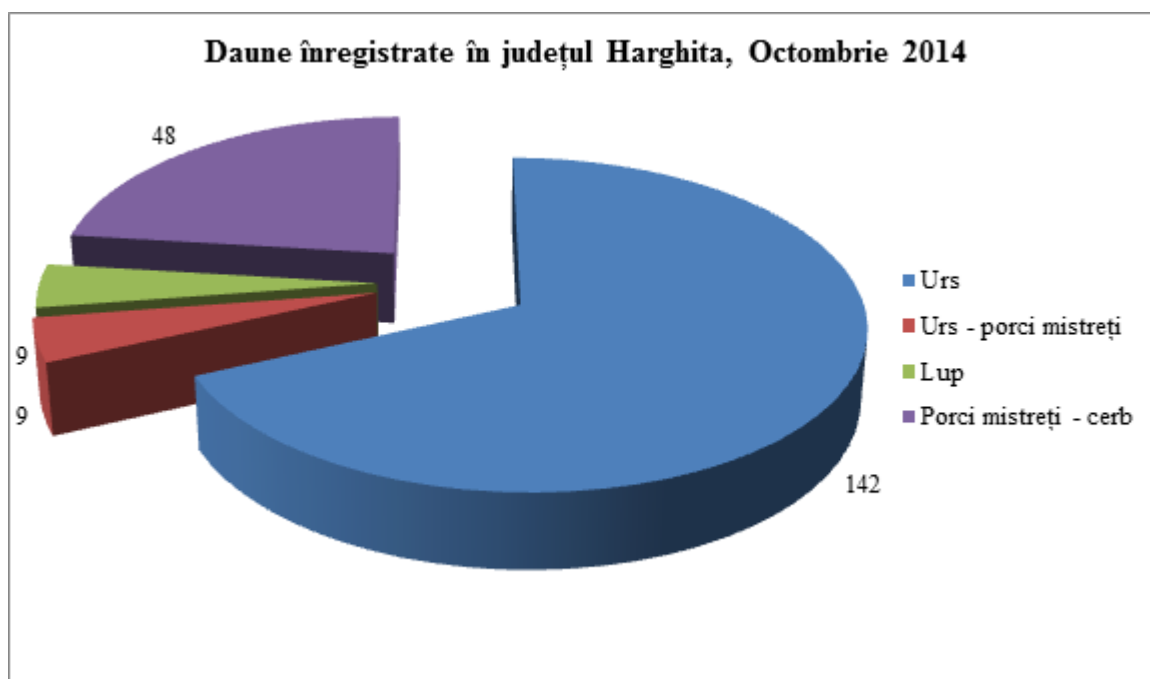
Daune provocate de animalele sălbatice

Creșterea numărului de daune are mai multe cauze. Agenția Județeană de Protecție a Mediului este de părere că numărul crescut de daune provocate de animalele se datorează producției scăzute de ghindă, dar și creșterii cultivării porumbului de siloz.

Alte animale sălbatice, cum și porcii mistreți provoacă daune mai semnificative în agricultură. În aceste cazuri sunt raportate numai daunele care au valori mai mari. Chiar dacă este vorba despre o problemă reală, această nu este la fel de mediatizată ca în cazul urșilor. La această contribuie și faptul că daunele provocate de urși sunt soluționate la nivelul ministerial, iar rezolvarea daunelor provocate de alte animale sălbatice cade în sarcina asociațiilor de vânătoare. În urma cercetărilor făcute în cadrul proiectului LIFE Ursus, profesioniștii au observat că în multe cazuri hrănirea animalelor sălbatice se realizează în apropierea zonelor rezidențiale, rezultând astfel o modificare pe termen lung în comportamentul animalelor. Acest fapt duce la creșterea numărului daunelor.

În conformitate cu raportul departamentului de protecție naturală din cadrul Agenției Județene de Protecție a Mediului s-au raportat, în cursul anului 2014, 208 daune, din acestea 68%, adică 142 de daune au fost daune provocate de urși, 9 de urși și porci mistreți, respectiv 9 de lupi. Restul daunelor au fost provocate de porci mistreți și cerbi.

Numărul de daune raportate până în luna octombrie a acestui an, aproape s-a dublat. În cursul anului 2013 s-au înregistrat 84 de daune provocate de urși, a căror valoare depășește suma de 157 de mii de lei. De cele mai multe ori, urșii au atacat vitele.

Sursă: Agenția pentru Protecția Mediului Harghita

Din prevederile Legii 407/2006 și a Hotărârii de Guvern 1679/2008 privind modalitatea de acordare a despăgubirilor, păgubitul trebuie să raporteze dauna în termen de 24 de ore. Actele

trebuie depuse pe raza localității în care s-a întâmplat dauna. Aceste 24 de ore reprezintă o perioadă scurtă, mai ales dacă păgubitul nu locuiește în centrul comunal, sau dacă paguba a avut loc într-o altă localitate. În aceste situații, raportarea pagubei presupune timp, dar și adesea cheltuieli bănești. Se propune modificarea prezentei legislații astfel ca dauna să poată fi raportată la numărul de urgență 112. De asemenea, se propune ca și cheltuielile survenite ca urmare a raportării să poată fi recuperate.

În conformitate cu prevederile legale, în termen de 24 de ore de la raportarea daunei, primarul va convoca comisia care va investiga cuantumul daunei. În următoarele 48 de ore se adună comisia și în prezența păgubitului (sau al unei persoane împuternicite de acesta) se stabilește cuantumul daunei. Daunele de natură agricolă, forestieră sau referitoare la animalele domestice vor fi notate într-un proces verbal, care va fi aprobat prin intermediul unei hotărâri, de conducătorul agenției silvice din zonă. Aceasta procedură, de cele mai multe ori, durează mult timp. Astfel, se recomandă modificarea legislației referitoare la scurtarea perioadei dintre raportarea daunei și despăgubirea acesteia, reducând-o până la un termen de 30 de zile.

Datorită acestor aspecte, de cele mai multe ori fermierii se simt descurajați și adesea nu mai raportează daunele suferite. Un factor este reprezentat, în acest sens și de informarea populației. Chiar dacă asociațiile de dezvoltare, prin intermediul afișelor și informărilor din localități au încercat să atragă atenția asupra acestor aspecte, s-a constatat că atât populația, cât și administrațiile locale dispun de insuficiente informații în legătură cu daunele provocate de animalele sălbatice.

Vătămări de persoane

În ceea ce privește vătămrile corporale înregistrate în urma atacurilor de urși, în conformitate cu datele oferite de Agenția de Mediu, în perioada 2011-2012 s-au înregistrat cinci astfel de cazuri, în timp ce în perioada 2013-2014, șapte.

Prezența permanentă a urșilor în localități și în apropierea acestora reprezintă un pericol serios, toate instituțiile implicate trebuie să acorde o atenție ridicată. Este nevoie de instituții care să se ocupe nu doar cu prevenția vătămrilor oamenilor și a daunelor, ci care să nu permită accesul acestor animale în teritoriile locuite de oameni. Din datele Direcție de Sănătate Publică Harghita, în spitalele din județ au fost îngrijite 15 persoane care au suferit de pe urma atacurilor urșilor.

An	Total/an	Total/spital	Localitate
2013	2	2	Gheorgheni
2014	15	7	Miercurea-Ciuc
		3	Gheorgheni
		3	Toplița
		2	Odorheiu-Secuiesc

În opinia președintelui Consiliului Județean Harghita, dat fiind faptul că nu există prevederi legislative cu privire la vătămarile corporale, nu este suficientă creșterea cotei de animale capturate, fiind nevoie în primul rând de protejarea vieții omenești. Acesta este de părere că exemplarele tinere de animale, cele mai puțin valoroase din punct de vedere cinegetic, sunt cele care pentru a-și asigura hrana pătrund în teritoriile locuite de oameni, adaptându-se acestora și reprezentând un pericol permanent pentru oameni.

IV. Concluzii, propuneri

Reglementarea populației de urși

Asociațiile de vânătoare sunt de acord că între numărul optim de exemplare de urși și numărul real al acestora există o mare diferență. Acesta este uneori de două, chiar și de trei ori mai mare. Suprapopularea este provocată de lipsa de exemplare mature de masculi, care de-a lungul procesului reproductiv înlătură pui slabi, astfel ținând sub control numărul populației de urși.

În urma lipsei de exemplare mature, puii de 3-4 ani ajung femele mature. La vârsta de doi ani, puii își părăsesc mamele și încep să se aventureze pe lângă teritoriile locuite de oameni, deoarece facilitarea hranei este mai ușoară aici. Acest tip de comportament se transmite generațiilor tinere de urși.

Diminuarea numărului de exemplare tinere reprezintă o soluție, iar vânarea exemplarelor mai mari de 200-250 puncte să fie interzisă. S-au vânat timp de zeci de ani din motive care țin de sfera materială, exemplare de masculi maturi. Ar fi importantă actualizarea cotelor de vânătoare în funcție de aceste puncte și divizarea în două-trei etape. Astfel, cota asociațiilor de vânătoare pentru exemplarele de trofeu, cât și pentru cele cu o valoare mai redusă va face parte din categorii diferite. Asociațiile de vânătoare vor putea astfel să-și acopere costurile și vor fi motivate și pentru obținerea de autorizații pentru vânarea exemplarelor mai mici.

Pe lângă acestea ar fi de dorit ca autorizațiile de vânătoare să se acorde în funcție de daunele raportate, respectiv să se hotărască în funcție de animalele deja vâdate. Este foarte important ca intervențiile să se facă pe baza numărului real de exemplare.

Având în vedere că vânarea populației de urși este reglementată strict de Legea 407/2006, orice modificare a acesteia datorată atacurilor sau daunelor provocate se poate face doar prin ordin ministerial. Stabilirea numărului real al populațiilor de animale sălbatice revine instituțiilor care administrează fondurile de vânătoare. Este deci de datoria acestora de a iniția demersuri pentru cunoașterea numărului real de exemplare și pentru acționarea în situații de suprapopulare.

Pași de urmat în cazul vătămării de persoane

Asociațiile de vânători consideră că este necesară posibilitatea de intervenire imediată. Pentru aceasta este nevoie de un ordin ministerial care să permită acest lucru (de exemplu în cazul vătămării de persoane). În momentul de față este nevoie de mai multe zile pentru ca ministerul să facă derogare și să suplimenteze numărul de autorizații de vânatoare în cazul atacurilor survenite asupra persoanelor. Trebuie accentuat faptul că fiind vorba de o specie protejată în mod special, viața omenească are prioritate.

Trebuie cuprinse într-un cadru legal demersurile care trebuie urmate în cazul vătămarilor de persoane, suportarea cheltuielilor de spitalizare, iar în cazuri grave pensionarea sau alte compensații bănești, respectiv în caz de deces cheltuielile de înmormântare să fie suportate de autoritățile competente.

Pentru prevenirea vătămarilor trebuie făcute campanii de informare pentru populație, mai ales în acele localități unde prezența urșilor este frecventă, despre modul de viață al acestor animale și mai ales despre toate măsurile de siguranță care trebuie luate.

Daune provocate de animalele sălbatice

Pentru prevenirea daunelor, asociațiile de vânători propun fermierilor achiziționarea de garduri electrice. Buna întreținere și administrare a acestor garduri va ține la depărtare animalele sălbatice. Experiența anilor anteriori ne arată faptul că eficiența gardurilor electrice amplasate pe suprafețe mari este inefficientă, iar administrarea lor este greoaie. Însă în cazul micilor gospodării pot oferi protecție eficientă împotriva atacurilor urșilor și a altor animale sălbatice.

E nevoie de a reduce timpul de reacție ale instituțiilor competente. În scopul simplificării proceselor de cuantificare a daunelor și de reglementare a cotei de vânatoare se recomandă trecerea acestora în subordinea agențiilor județene de protecție a mediului.

Trebuie reglementată pășunarea haotică, deoarece acestea deranjează animalele care trăiesc în sălbăticie și le silesc să își caute hrana în teritoriile locuite de oameni. Protejarea habitatelor animalelor sălbatice și reglementarea strictă exploatarea pădurilor.

Experții din cadrul proiectului LIFEURSUS au o părere asemănătoare, iar pe baza experiențelor obținute de-a lungul anului 2013, propun pentru preîntâmpinarea daunelor provocate de animalele sălbatice, următoarele:

- Respectarea regulilor de pășunare, mai ales în cazul pășunatului nocturn și celui din păduri și interzicerea lăsării nesupravegheate a animalelor. Îngrijirea țărcurilor, deșeurile depozitate necorespunzător atrag animalele sălbatice.
- Animalele domestice trebuie ținute în spații protejate, grajduri și cotețe încuiate.
- Semnalizarea înainte de începerea procesului de recoltare prin intermediul pazei, a gardurilor electrice, sau a dispozitivelor sonore. Recoltarea să aibă loc la timp.

- În cazul introducerii de noi culturi, să aibă loc studii corespunzătoare cu privire la posibilitățile de protejare a culturii.

În plus, în conformitate cu experiența Agenției de Protecție a Mediului, pentru prevenirea daunelor este nevoie ca:

- să se creeze teritorii sălbatice, iar cele existente să fie administrate corespunzător,
- reglementări stricte referitoare la culegerea fructelor de pădure,
- interzicerea accesului practicanților sporturilor cu motor în pădure.

Daunele provocate nu sunt în interesul nimănui, din acest motiv atât agricultorii, cât și vânătorii trebuie să ia măsuri de prevenție adecvate. Acest lucru poate fi realizat numai dacă există cooperare, un acord. Se recomandă, prin urmare, să se stabilească o cale de comunicare între fermierii locali (prin intermediul cooperativelor de fermieri) și asociațiile de vânătoare, în scopul de a maximiza prevenirea.

Convenții cadru referitoare la protecția urșilor în Uniunea Europeană

Având în vedere populația de urși din România este nevoie de o reanalizare a legislației europene din domeniu. Trebuie avut în vedere faptul că România se află într-o situație aparte și că populațiile de urși bruni de aici sunt localizate în zonele muntoase, iar teritoriul care revine unui astfel de exemplar s-a diminuat substanțial. Reglementările la nivel european nu se justifică în cazul României, față de alte state. Prin modificarea acestora s-ar aduce îmbunătățire cu privire la aspectele de coabitare a oamenilor și animalelor sălbatice.

În procesul de delimitare a ariilor protejate în cadrul proiectului Natura 2000 trebuie avută în vedere capacitatea de susținere a populației de urși și trebuie acceptată prezența acestora, vânărea acestora putându-se face doar în situații excepționale și justificate. Trebuie avut în vedere faptul că fiind vorba doar de o singură specie protejată, prin diminuarea habitatului și suprapopulare în zonele de munte din România se creează o situație care nu poate fi gestionată care reprezintă pericol pentru activitățile agricole, siguranța populației, cu efect negativ asupra mai multor ramuri ale economiei.

Având în vedere populația numeroasă e urși, puterea centrală, pe lângă instrumentele de protecție a mediului, trebuie să aibă în vedere și alocarea de fonduri pentru despăgubirile provocate de animale sălbatice. În momentul de față este destul de costisitoare asigurarea protecției împotriva daunelor cauzate de animalele sălbatice. Este nevoie de demersuri referitoare la protejarea culturilor agricole și a vieților omenești, sub forma de know-how și a de resurse financiare.

V. Pași de urmat

Asociația de Dezvoltare Rurală a Consiliului Județean Harghita:

- Organizarea de campanii de conștientizare în rândul populației: redactarea de flyere, anunțuri mass-media
- Redactarea propunerilor de modificare legislativă, cu privire la:
 - interzicerea vânării exemplarelor de masculi adulți,
 - stabilirea exemplarelor vânată în concordanță cu cota daunelor și numărul real din care se compune populația de urși,
 - posibilitatea de acționare imediată în caz de urgență,
 - prevederi legislative în legătură cu vătămările de persoane și despăgubirile convenite în aceste situații
 - stabilirea cuantumului daunelor și stabilirea cotei de vânătoare să fie aduse în subordinea agențiilor județene de protecție a mediului.

Administrații locale:

- Reglementarea pășunatului, respectarea regulamentelor

Composesorate:

- Reglementarea exploatărilor de material lemnos

Asociații din sfera silvică

- Crearea de teritorii sălbatice și administrarea celor existente
- Reglementări referitoare la culegerea fructelor de pădure
- Îndepărtare și pedepsirea practicantilor de sporturi cu motor din pădure

Persoane fizice:

- Curățirea țărcurilor orilor și bovinelor; depozitarea corespunzătoare a deșeurilor
- Ținerea animalelor domestice în spații protejate, grajduri și cotețe încuiate
- Protejarea eficientă a recoltei, procese de recoltare efectuate la termen

Altele:

- Daunele provocate de urși și de alte animale sălbatice trebuie dezbătute în cadrul comisiei județene pentru situații de urgență.
- Propunerile de modificare legislativă să fie promovate la nivel decizional central
- Situația trebuie prezentată și în cadrul Uniunii Europene, făcute demersuri la nivelul forurilor europene pentru rezolvarea acestei situații prin intermediul reprezentanților din Parlamentul European, promovarea în cadrul Comitetului Regiunilor.

Propuneri de modificare ale legislației

Hotărârea 1679/2008

Art.4, punctele 1 și 2

Propunere:

Raportarea daunelor administrațiilor locale să poată avea loc într-un termen mai mare decât 24 de ore și existența posibilității de raportare a acestora la numărul de urgență 112.

Motivație:

Actele referitoare la daună trebuie să se depună la administrația locală pe raza căreia a avut loc aceasta. Termenul de 24 de ore este unul scurt, mai ales în situațiile în care cel prejudiciat nu locuiește în centrul comunal sau dacă paguba s-a înregistrat pe raza altei localități.

Art. 6, punctul 1

Propunere:

Cheltuielile survenite în timpul raportării daunelor (de exemplu transport) să fie despăgubite.

Motivație:

Pentru depunerea actelor necesare obținerii despăgubirilor de cele mai multe ori este nevoie de efectuarea anumitor deplasări, respectiv este posibil ca să intervină și alte cheltuieli legate de acestea. Este nevoie ca și aceste cheltuieli să fie restituite.

Art. 9

Propunere:

În caz de urgență solicitarea de intervenție se decide în curs de 24 de ore și trebuie delegată spre soluționare agențiilor județene, în scopul accelerării demersurilor. Este nevoie de scurtarea timpului de raportare și intervenție.

Motivație:

În cazul situațiilor de urgență, pentru capturarea urșilor implicați în astfel de incidente autorizația este acordată de Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice. Procedura poate dura mai multe zile, în acest timp animalul liber putând provoca alte noi daune, iar asociațiile de vânători pot să-i piardă urma. Este nevoie de accelerarea procedurii sau de delegarea acesteia la nivel regional sau local. Este necesară existența unei aprobări ministeriale care să facă posibilă intervenția cât mai rapidă (de exemplul în cazul vătămărilor de persoane).

Legea 407/2006

Art. 13

Propunere:

În cazul vătămarilor de persoane să existe posibilitatea oferirii compensărilor care în funcție de gravitate să fie reprezentate de cheltuieli spitalicești, pensionare anticipată, sau chiar cheltuieli de înmormântare. Totodată, trebuie desemnate instituțiile desemnate cu determinarea și stabilirea cuantumului despăgubirilor.

Motivație:

Este necesară stabilirea procedurii în cazul vătămarilor de persoane și stabilirea persoanelor și procedura care trebuie urmată. Totodată, trebuie cuprins într-un cadru legal ca în cazul vătămarilor corporale care sunt organele abilitate care despăgubesc cheltuielile spitalicești, pensionare anticipată, sau cheltuielile de înmormântare.

Propunere:

Este nevoie ca toate pagubele materiale cauzate de animalele sălbatice să poată fi despăgubite.

Motivație:

În prezent se despăgubesc dau daunele cauzate culturilor agricole și cele suferite de animalele domestice. În restul cazurilor, nu se oferă despăgubiri.

Anexe:

I. Programele Consiliului Județean Harghita

Consiliul Județean Harghita pune mare accent pe ținerea unei evidențe a pagubelor produse de animalele sălbatice, diminuarea numărului acestora și se străduiește ca prin mijloacele pe care le are la îndemână să înlesnească comunicarea între autoritățile competente, populația implicată prin aducerea la cunoștința a deciziilor luate la nivel central și obținerea de finanțare prin intermediul proiectelor.

Februarie 2009 Consiliul județean a înființat un grup de lucru pentru gestionarea daunelor produse de animalele sălbatice, coordonând activități de prevenire a acestora. În primul rând s-a dorit informarea populației despre modalitatea de raportare a pagubei, întocmirea în mod corespunzător a cererilor de despăgubire.

Aprilie 2010 Forum al fermierilor din Cușmed și Săcel, unde Borboly Csaba a fost înștiințat în legătură cu numărul mare de pagube provocate în zonă de animalele sălbatice. La propunerea lui Márton István pentru gestionarea acestor daune s-a stabilit asocierea fermierilor, în scopul accelerării obținerii despăgubirilor.

Septembrie 2010 În cadrul vizitei întreprinse de ministrul mediului Borbély László în județul Harghita au avut loc întâlniri cu reprezentanți ai posesorilor pe tema daunelor provocate de animalele sălbatice și posibilitatea de simplificare a procedurilor de acordare a despăgubirilor.

Octombrie 2011 Întâlnire cu reprezentanții asociațiilor de vânătoare – sala de ședințe de la sediul Consiliului Județean Harghita

Octombrie 2011 Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Nimrod din Dănești a organizat prima ediție a Zilelor Vânătorilor din Ținutul Secuiesc.

Noiembrie 2011 Vizita ministrului mediului Borbély László în județ. În cadrul unei întâlniri cu reprezentanții asociațiilor de vânătoare din județ s-a discutat despre modificarea Legii 407/2011, respectiv despre aspecte referitoare la despăgubirile acordate în cazul daunelor provocate de animalele sălbatice.

Noiembrie 2011 Academia Harghiteană la Lăzarea – prezentare despre gestionarea fondului forestier și daunele provocate de animalele sălbatice - Márton István

Noiembrie 2011 Academia Harghiteană la Ulieș - prezentare despre gestionarea fondului forestier și daunele provocate de animalele sălbatice - Márton István

Mai 2012 Asociația de Dezvoltare Rurală a Consiliului Județean Harghita – în urma concursului de proiecte s-a acordat finanțare în cazul a cinci asociații de vânătoare pentru montarea a zece garduri electrice. Localitățile unde au fost instalate aceste garduri: Dealu, Șimonești, Vărșag, Sâncel și Zetea, respectiv domeniul de vânătoare de la Piliske, Sâncrăieni, Sântimbru,

Cetățuia, Vrabia și Tușnad Nou.

Octombrie 2012	Zilele Vânătorilor din Ținutul Secuiesc – Lăzarea
Martie 2013	Concurs de proiecte pentru achiziționarea de gard electric destinat proprietarilor de teren. Suma totală acordată – 45 mii lei.
Noiembrie 2013	Academia Harghiteană la Subcetate și lunca de Jos.
Mai 2014	Academia Harghiteană la Tomești.
Iunie 2014	Adresă trimisă ministrului mediului Korodi Attila din partea consiliului județean, în vederea intervenției pentru plata despăgubirilor înregistrate în cursul anului 2013.

Autorizații de vânatoare

În sezonul 2013-2014 vânătorii din județul Harghita au putut vâna un număr mai mare de animale, comparativ cu sezonul precedent. S-au acordat astfel 53 de autorizații de vânatoare pentru urs, 47 pentru lup și 44 pentru pisică sălbatică. Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Târnava Mare a vânat 8 urși, iar Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Zetea și Asociația Vânătorilor din Miercurea-Ciuc, câte 6 exemplare fiecare:

Autorizații vânatoare urși, septembrie 2014¹

	Număr exemplare
Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Târnava Mare	8
Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Miercurea-Ciuc	6
Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Zetelaka és Társai	6
Direcția Silvică Harghita	4
Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Hubertus Crituru-Secuiesc	3
Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Salon	3
Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Szent Anna	3
Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Toplița	3
Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Gheorgheni	2
Clubul vânătorilor și pădurarilor	2
Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Făgețel-Martonca	2
Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Gordon	2
Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Nimrod	2
Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Szilos	2
Asociația Cinegetică Loduș	1
Ocolul Silvic Frumoasa	1
Asociația Cinegetică Gheorgheni	2
Ocolul Silvic Gheorgheni	1
Total	53

¹ 1575/2014 sz. rendelet a medve, farkas, vadmacskára vonatkozó mentesítések jóváhagyásáról, <http://lege5.ro/Gratuit/ggydinzygy/ordinul-nr-1575-2014-pentru-aprobarea-derogarilor-in-cazul-speciilor-urs-lup-si-pisica-salbatice>

Datele primite de la instituțiile județene privind populația de urs și daunele înregistrate

SITUAȚIA PRIVIND POPULAȚIA DE URSI SI PAGUBELE PRODUSE DE ACESTIA -IN 2013- 2014 JUD. HARGHITA															
Instituția /Localitate	DATE PRIVIND POPULAȚIA DE URSI DIN ZONA	NR. TOTAL PAGUBE		NR. PAGUBELOR INREGISTRATE									Propuneri de modificare a legislației in vigoare	Alte propuneri	
		2013	2014	2013	2014	2013			2014						
		Capete	Capete	Caz	Caz	Veg.	Zoot.		Om	Veg.	Zoot.				Om
							Bovine	Ovine			Bovine	Ovine			
	Spital Miercurea-Ciuc, Odorhei Gheorgheni													10	
Serviciul de Ambulanta HR.	Miercurea Ciuc								1					9	Propune luarea de masuri
Spitalul Gheorgheni	Gheorgheni								2					3	
Spital Miercurea Ciuc	Miercurea Ciuc													7	
DSP Miercurea Ciuc	Miercurea Ciuc								2					15	
Organizația GeoEcologică Accent	Băile Tușnad	1365	1351	105	154				3					7	Da Asigurarea hranei necesare ursilor si luarea de masuri pentru protejarea animaleoa culturilor si transportul regulat a gunoiului din tomberoane

Asociația vânătorilor și pescarilor sportivi	Zetea	155	250	16	14				1				1	Se cere un număr intervenții la urs de 12 buc. pe cele 4 fonduri cinegetice aflate în gestiune	
Inspectoratul de Poliție Jud. Hr	Miercurea Ciuc	1365	1351	157	214				3				7	Da	
Regia Națională a padurilor ROMSILVA	Miercurea Ciuc	74	74	14	19				1					Da	
Asociația vânătorilor din Gheorgheni	Gheorgheni			18	19				1					Da	Propune luarea de măsuri PENTRU REDUCEREA NUMARULUI
Inspectoratul de Jandarmi harghita			99	21	14										
Miercurea Ciuc							1								
Cârța					32					2	1	22		Propus	
Dealul										4	3	13			
Lupeni										3	3	7			
Mihăileni								15		1					
Păuleni Ciuc							1	2			3				
Secuieni		2	6												
Sântimbru											2		2		
Sândonic		55	60	5	7	1		6		1	3	7			Mărirea cotei. Propune delegarea activității de a determina cota pentru gestionarii fondurilor cinegetice
Sânmartin											1				
Sânsimion						1		4		1		6			

Tomești							2				1			Trebuie să fie controlat creșterea populației	
Vârșag											2				
Zetea												2	1		

Procedura

Titlu	Situația urșilor și daunelor provocate de animale sălbatice în județul Harghita
Referințe	<ul style="list-style-type: none">- Convenția de la Berna din 1979- Directiva Consiliului European 92/43/EEC- Legea nr. 407 din 2006- Hotărârea Guvernului nr. 1679 din 2008- Ordinea nr. 1575 din 2014- Daunele înregistrate și transmise de către primarii- Opiniile și datele transmise de către asociații vânătorilor- Datele transmise de către ocoale silvice din Harghita- Datele statistice, opinii transmise de către instituții de sănătate- Materialele și rapoartele proiectului URSUSLIFE- Datele și opinia Agenției pentru Protecția Mediului Harghita- Presa națională și județeană- Studiile despre urși- Alte opinii
Temei juridic	-
Numărul și data Hotărârii CJH / Ordonanței președințială:	-
Strategie/Program	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010-2020, axată pe dezvoltarea sectorului agrar
Structura competentă:	Biroul de Analiză și Sinteză
Data raportului final:	09.02.2015
Rapoarte anterioare în acest temă:	–
Consultări efectuate în acest temă:	Pe site-urile web: <ul style="list-style-type: none">– http://analiza.judetulharghita.ro– http://judetulharghita.ro/daune.html